

nota

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

Middelbaar Beroeps
Onderwijs

Van

1 - Persoonsge...

1 - Persoonsge...

Datum

20 juni 2023

Referentie

39079562

Bijlagen

1. Kamerbrief gelijkwaardige
behandeling

2. CBS-verkenning
onderwijsterminologie

Kamerbrief gelijkwaardige behandeling mbo-studenten

Aanleiding

U stuurt de Tweede Kamer voor het zomerreces een brief over een gelijkwaardige behandeling van mbo-studenten, waarin u ook een aantal moties en toezeggingen behandelt. Bijgaand treft u de conceptbrief (**bijlage 1**). Daarnaast is de verkenning van het CBS naar een alternatieve onderwijsterminologie bijgevoegd (**bijlage 2**). Deze verkenning kunt u meesturen met de brief aan de Kamer.

Geadviseerd besluit

- Akkoord, ondertekening en verzending van bijgevoegde brief naar de Tweede Kamer;
- Instemmen met verzending van de CBS-verkenning naar de Tweede Kamer, als bijlage bij de brief.

Kernpunten

- In de brief schetst u het belang van gelijkwaardige behandeling van mbo-studenten en van een bredere maatschappelijke herwaardering van het mbo. U bouwt voort op uw ambitie in de werkagenda en licht concreet toe waar we staan en welke stappen nog moeten worden gezet.
- In de brief licht u toe welke verbeteringen zijn bereikt voor gelijkwaardige behandeling van mbo-studenten en welke maatregelen u neemt. Daarbij gaat u in op verschillende deelgebieden:
  - de mogelijkheden voor een gelijkwaardige deelname aan het studentenleven;
  - gelijkwaardige financiële voorzieningen;
  - schoolkosten;
  - excellentie;
  - medezeggenschap.
- Tevens stipt u kort de recente berichtgeving aan over het feit dat studenten met een migratieachtergrond disproportioneel vaak beschuldigd worden van fraude met de uitwonendenbeurs. Dit raakt met name meerderjarige mbo-studenten, aangezien zij sinds de invoering van het leenstelsel in 2015 nog een basisbeurs ontvingen. U geeft aan dat u dit bijzonder verontrustend vindt en verwijst voor de vervolgstappen naar uw brief aan de Kamer van 21 juni jl.
- Vervolgens licht u toe op welke wijze u inzet op een maatschappelijke herwaardering van het mbo. Daarbij gaat u in op de verkenning van het CBS naar een vervangende onderwijsterminologie. Ook kondigt u aan dat u het College voor de Rechten van de Mens om advies wil vragen over de

wenselijkheid van een verbod op onderscheid naar opleidingsniveau in de Algemene Wet Gelijke Behandeling.

Toelichting

Werkagenda MBO

In de Werkagenda MBO heeft u met een groot aantal partners afspraken gemaakt over een gelijkwaardige behandeling van mbo-studenten. In deze brief informeert u de Tweede Kamer over de uitvoering van deze afspraken. Dit doet u op de volgende punten:

- Deelname aan het studentenleven:
  - Deelname van mbo-studenten aan gemeenschappelijke introductieperiode
  - Deelname van mbo-studenten aan studentensportfaciliteiten
  - Verschaffen van mbo-studentenkaart
  - Toegang voor mbo-studenten bij sociale studentenhuisvesters
- Financiële voorzieningen:
  - Restitutie lesgeld voor mbo-studenten bij vroegtijdig stoppen
  - Gemeentelijke studietoeslag
- Schoolkosten:
  - Gratis schoolboeken en licenties voor basisvaardigheden voor minderjarige mbo-studenten
- Medezeggenschap:
  - Wettelijke verankering overleg MOCW met belangenorganisaties mbo
- Maatschappelijke herwaardering mbo:
  - Afstand nemen van het hoger-lager denken
  - Voorstel voor toevoeging van opleidingsniveau als discriminatiegrond aan de Algemene wet gelijke behandeling

Overige onderwerpen

Daarnaast informeert u de Kamer over een aantal maatregelen die niet in de Werkagenda zijn genoemd, maar wel raken aan gelijkwaardige behandeling van mbo-studenten:

- het gelijktrekken van terugbetalingsvoorwaarden voor mbo aan ho;
- terugdringen van ongebruikte leermiddelen;
- bevorderen van excellentie in het mbo;
- versterking van medezeggenschap;
- Verkenning van CBS naar alternatieve onderwijsterminologie.

CBS-verkenning naar een vervangende onderwijsterminologie

- Op uw verzoek heeft het CBS onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor aanpassing van onderwijsterminologie, die passend is bij de herwaardering van het mbo. Aanleiding voor het onderzoek is de maatschappelijke en politieke discussie rondom de termen hoger-lager en de onderwijstermen middelbaar-hoger onderwijs. De verkenning is in mei opgeleverd door het CBS.
- Het is een desk research; het CBS heeft gekeken naar de nationale en internationale beschrijvingen en indelingen van onderwijsterminologie in Nederland en vier andere landen. Aan de hand van deze internationale vergelijking zijn zes alternatieven voor de terminologie laag-middelbaar-hoog uitgewerkt:
  - Onderscheid maken tussen *praktisch en theoretisch* opgeleid;
  - *Leerjarenladder* (onderwijsniveau uitdrukken in aantal jaren);
  - *Hernoemen* (mbo wordt praktisch beroepsonderwijs en hbo theoretisch beroepsonderwijs; vmbo en havo worden voorbereidend beroepsonderwijs);
  - Term *doorgeleerd* hanteren;
  - Aansluiten bij *Nederlands Kwalificatieraamwerk (NLQF)*, gericht op dat wat iemand weet en kan na behalen diploma;
  - Alternatief voor hiërarchische schrijfwijze: ipv laag-middelbaar-hoog verwijzen naar *hbo- en wo-opgeleiden*.
- De indeling naar alleen praktisch of theoretisch is te weinig herkenbaar en lijkt minder bruikbaar. Datzelfde geldt voor de leerjarenladder, doorgeleerd en het gebruik van de NLQF. Het aanpassen van de schrijfwijze van de driedeling is relatief eenvoudig te realiseren omdat het geen structuurwijziging tot gevolg heeft, de hiërarchie blijft hierdoor wel deels bestaan.
- Op basis van de verkenning lijkt het hernoemen van de verschillende onderwijssoorten de best passende oplossing, maar dit is tevens een impactvolle structuurwijziging. De mogelijke consequenties en haalbaarheid hiervan maken geen deel uit van dit onderzoek, nader onderzoek is daarom nodig.
- De aanpassing van onderwijsterminologie raakt aan de toekomstverkenning mbo, ho en wetenschap, die voor de zomer wordt afgerond. Om die reden wordt u geadviseerd om de uitkomsten uit de CBS-verkenning mee te nemen in uw toekomstvisie van dit najaar. Op basis daarvan kunt een gericht vervolgonderzoek uitzetten naar een mogelijke hernoeming van de verschillende onderwijssoorten.
- Wij adviseren u de CBS-verkenning als bijlage mee te sturen met uw brief aan de Tweede Kamer. In bijgaande conceptbrief geeft u een korte toelichting op de verkenning en informeert u de Kamer welke vervolgstappen u wilt zetten.
- De verkenning wordt na verzending aan de Kamer op de website van het CBS gepubliceerd.

Politieke context

- Het onderwerp gelijkwaardige behandeling heeft brede politieke aandacht in de Tweede Kamer.
- Het bevorderen van de gelijke behandeling van studenten uit het mbo, hbo en wo is een afspraak uit het coalitieakkoord.
- De onderstaande moties en toezeggingen worden behandeld in de brief:
  - Motie Van der Molen/Palland (CDA) over werken aan verdere gelijkheid tussen mbo-studenten en ho-studenten;
  - Motie Hagen (D66) c.s. om vanaf 2024 structureel 10 miljoen euro te reserveren om boeken en licenties voor mbo-studenten jonger dan 18 jaar voor de vakken taal, rekenen en burgerschap kosteloos ter beschikking te stellen;
  - Motie Bouchallikht (GroenLinks) en De Hoop (PvdA) om onderzoek naar de kosten van leermiddelen en mogelijke oplossingen voor belemmeringen door deze kosten;
  - Motie El Yassini (VVD) en Van der Molen (CDA) om jaarlijks € 5 miljoen structureel te reserveren voor de organisatie van de (internationale) vakwedstrijden (v)mbo en om een wettelijke basis te creëren voor de organisatie WorldSkills Netherlands voor het uitvoeren van deze (internationale) vakwedstrijden (v)mbo;
  - Motie van de leden Bouchallikht (GroenLinks) en De Hoop (PvdA) om overleg met JOBmbo wettelijk te verankeren in de Wet educatie en beroepsonderwijs;
  - Motie van de leden De Hoop (PvdA) en Bouchallikht (GroenLinks) waarin de regering wordt verzocht om een voorstel te doen voor de toevoeging van opleidingsniveau als discriminatiegrond aan de Algemene wet gelijke behandeling.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t.

Bijlagen

1. Concept brief aan Tweede Kamer inzake gelijkwaardige behandeling van mbo-studenten;
2. CBS, *Van leerladder naar onderwijswaaier. Verkenning CBS naar alternatieven laag – middelbaar – hoog*, juni 2023.

nota

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

**Middelbaar Beroeps
Onderwijs**

Van

1 - Persoo...

1 - Persoonsge...

Datum

24 maart 2023

Referentie

37505221

**Interdepartementaal
afgestemd**

BZK

Uitvoering motie De Hoop/Bouchallikht inz. toevoeging
opleidingsniveau aan Algemene wet gelijke behandeling

Aanleiding

- Tijdens de begrotingsbehandeling van het ministerie van OCW op 24 november 2022 dienden de leden De Hoop (PvdA) en Bouchallikht (GroenLinks) een motie in waarin de regering wordt verzocht om een voorstel te doen voor de toevoeging van opleidingsniveau als discriminatiegrond aan de Algemene wet gelijke behandeling (Awgb).
- Volgens de indieners van de motie wordt op vele manieren onderscheid gemaakt tussen mbo-studenten enerzijds en hbo/wo-studenten anderzijds, bijvoorbeeld in de mogelijkheid om een tussenjaar/bestuursjaar te doen en in de toegang tot een studenten kroeg of -vereniging. Volgens de indieners moet dit onderscheid naar opleidingsniveau worden uitgebannen. Concrete aanleiding voor de motie is het meermaals weigeren van mbo-studenten in studentencafés in Utrecht.
- In deze nota treft u een aantal opties aan voor de wijze waarop u uitvoering kunt geven aan deze motie.

Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd om een keuze te maken uit de in deze nota geschetste opties voor de uitvoering van de motie.

Kernpunten

- Op dit moment is opleidingsniveau niet als discriminatiegrond opgenomen in de Awgb en is er ook geen andere wetgeving die het maken van onderscheid naar opleidingsniveau verbiedt. De Awgb verbiedt onderscheid op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, nationaliteit, seksuele gerichtheid en burgerlijke staat. Daarnaast is er afzonderlijke wetgeving voor de gronden handicap/chronische ziekte (Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte) en leeftijd (Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid).
- Om uitvoering te geven aan de motie is een drietal opties denkbaar:
  1. Opleidingsniveau als discriminatiegrond opnemen in de Awgb;
  2. Adviesaanvraag indienen bij het College voor de rechten van de mens;
  3. Inzetten op andere maatregelen om ongelijke behandeling tegen te gaan.
- Optie 3 wordt al uitgevoerd, dus is aanvullend op optie 1 of 2.
- Indien uw voorkeur uitgaat naar optie 1, dan is instemming nodig van de minister van BZK, aangezien de Awgb onder haar verantwoordelijkheid valt.
- U wordt geadviseerd om te kiezen voor optie 2, in combinatie met optie 3. De opties worden hieronder nader toegelicht. Nadat u een keuze heeft gemaakt,

kunt u de TK voor de zomer informeren over de manier waarop u uitvoering geeft aan bovengenoemde motie.

Toelichting

Optie 1: opleidingsniveau als discriminatiegrond opnemen in de Awgb

De gelijke behandelingswetgeving biedt bescherming tegen ongerechtvaardigd onderscheid op grond van een limitatief aantal persoonskenmerken waarvan iemand niet zomaar afstand kan of wil doen. Om die reden is er een vrij brede bescherming bij werk en bij het aanbod van goederen en diensten. Daarbij geeft de wet slechts een beperkt aantal uitzonderingen voor enkele specifieke gronden, in combinatie met een specifiek terrein. Denk bijvoorbeeld aan het voeren van voorkeursbeleid voor vrouwen in specifieke sectoren of functies op de arbeidsmarkt.

Het opnemen van opleidingsniveau als discriminatiegrond in artikel 1 van de Awgb lijkt problematisch, om de volgende redenen:

- Dit is een vergaande maatregel, omdat hiermee de gehele Awgb van toepassing wordt voor onderscheid naar opleidingsniveau. Dat zou bijvoorbeeld ook betekenen dat onderscheid naar opleidingsniveau bij arbeid en vrije beroepen niet langer is toegestaan, terwijl opleidingsniveau voor de meeste functies een relevante factor is om te bepalen of een sollicitant in staat is om de functie te vervullen. Hetzelfde geldt voor de toegang tot onderwijs. Een verbod op onderscheid naar opleidingsniveau zou betekenen dat een onderwijsinstelling bijvoorbeeld niet langer een met succes afgeronde middelbare schoolopleiding als toelatingseis zou mogen stellen. Het is kortom een algemeen verbod op onderscheid, terwijl op sommige gebieden een onderscheid naar opleidingsniveau wel wenselijk is.
- Overwogen kan worden om een meer specifiek verbod op te nemen in de Awgb en onderscheid op basis van opleidingsniveau alleen te verbieden in het sociaaleconomisch verkeer. Dan gaat het bijvoorbeeld om wonen, gezondheidszorg, verzekeringen, sport en uitgaan. Ook met een dergelijk verbod op onderscheid bij het aanbieden van goederen en diensten zou de overheid terughoudend moeten zijn. Het is de vraag of onderscheid op grond van opleidingsniveau zo ernstig is dat het een brede inperking van de contracts- en ondernemingsvrijheid rechtvaardigt.
- De motie roept o.a. op om onderscheid in opleidingsniveau bij de toegang tot verenigingen uit te bannen. Dit is problematisch in de Awgb, omdat deze wet de verenigingsvrijheid onverlet laat. Dat betekent dat het een studentenvereniging vrij staat om bijvoorbeeld alleen mannen of vrouwen toe te laten, ongeacht het geldende verbod om onderscheid te maken op grond van geslacht. Het past dan ook niet om met een aanpassing in de Awgb de verenigingsvrijheid in te perken zodat opleidingsniveau niet meer als toelatingcriterium kan worden gehanteerd.
- Tot slot is het zeer de vraag of een dergelijk verbod past bij de achterliggende bedoeling van de motie. De wens van de indieners is immers niet zozeer om onderscheid naar opleidingsniveau te verbieden, maar om onderscheid tussen mbo-studenten en hbo/wo-studenten uit te bannen. Het gaat om een onwenselijk onderscheid tussen studenten die momenteel een opleiding volgen aan een mbo- of ho-instelling, niet om afgestudeerden. Dit kan

mogelijk worden ondervangen door in de Awgb te specificeren dat het gaat om een verbod op onderscheid tussen studenten van verschillende opleidingsniveaus, maar dit is wel een zeer verstrekkend middel. Bovendien is op specifieke onderdelen wel duidelijk dat sprake is van onwenselijk onderscheid tussen mbo-studenten en ho-studenten, maar dit hebben we nog niet over de hele linie in beeld. Nu al kiezen voor een algemeen en verstrekkend verbod is daarmee voorbarig. Waarschijnlijk is het dan ook effectiever om op andere manieren in te zetten op gelijkwaardige behandeling tussen studenten, zoals beschreven onder optie 3.

Optie 2: Adviesaanvraag indienen bij het College voor de rechten van de mens

Er zijn veel bedenkingen bij het opnemen van een verbod op onderscheid naar opleidingsniveau in de Awgb. Om toch tegemoet te komen aan de motie, kunt u overwegen om het College voor de rechten van de mens te vragen om advies uit te brengen. U kunt het College verzoeken om te adviseren over de wenselijkheid van een algemeen verbod op onderscheid naar opleidingsniveau in de Awgb. Daarnaast kunt u het College vragen om te adviseren over andere mogelijkheden om ongelijke behandeling tegen te gaan. Voor een adviesaanvraag bij het College is geen formele procedure vastgelegd. Een adviesaanvraag kan schriftelijk worden ingediend. De vermoedelijke doorlooptijd is een aantal maanden. Het ministerie van BZK wordt als coördinerend ministerie betrokken bij een adviesaanvraag.

Optie 3: Inzetten op andere maatregelen om ongelijke behandeling tegen te gaan

Momenteel werken we al op verschillende manieren aan gelijkwaardige behandeling van mbo-studenten:

- In de werkagenda MBO zijn maatregelen opgenomen die bijdragen aan een meer gelijkwaardige positie voor mbo-studenten. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het verstrekken van collegekaarten aan mbo-studenten, zodat zij kunnen aantonen dat zij student zijn en daarmee kunnen profiteren van studentenkortingen en toegang kunnen krijgen tot horecagelegenheden voor studenten. Andere maatregelen in de werkagenda zijn erop gericht dat mbo-studenten gebruik kunnen maken van de studenteninfrastructuur, zoals studentensportfaciliteiten, algemene introductiedagen, bestuursbeurzen en de mogelijkheid om studieverenigingen op te richten.
- Naast de maatregelen uit de werkagenda dragen verschillende maatregelen ten aanzien van medezeggenschap bij aan gelijkwaardige behandeling van mbo-studenten. Denk bijvoorbeeld aan de uitbreiding van de monitor medezeggenschap naar het mbo en het wetsvoorstel waarin wordt geëxpliciteerd dat studentenraden moeten kunnen beschikken over de juiste ambtelijke, financiële en juridische ondersteuning. Ook wordt verkend of we de baankansen voor mbo'ers binnen de Rijksoverheid kunnen vergroten.
- Meer in algemene zin brengen we in kaart op welke gebieden sprake is van ongewenst onderscheid en of de hierboven beschreven maatregelen afdoende zijn om dit aan te pakken, of dat aanvullende maatregelen nodig zijn.
- Bij de uitwerking van bovenstaande maatregelen wordt de motie van de leden Van der Molen/Palland (CDA) betrokken, waarin de regering wordt verzocht om te werken aan gelijkheid tussen mbo-studenten en ho-studenten en vijf concrete knelpunten aan te pakken (t.a.v. studietoeslag, collegekaart, terugvragen van lesgeld, huisvesting en de medezeggenschapsmonitor).

Uw inzet voor een gelijkwaardige behandeling en emancipatie van de mbo-student heeft brede steun van de Kamer. De motie in kwestie is aangenomen met 114 stemmen voor, waaronder coalitiepartijen D66, VVD en CDA. Binnen de coalitie heeft de ChristenUnie tegengestemd, samen met vijf andere partijen. Naast deze motie ziet ook de hierboven genoemde motie van de leden Van der Molen/Palland (CDA) op het tegengaan van ongelijkwaardige behandeling tussen mbo- en ho-studenten.

Afstemming

Deze nota is ambtelijk afgestemd met BZK en wordt separaat aan de minister van BZK voorgelegd, aangezien de Awgb onder haar verantwoordelijkheid valt. Indien u kiest voor optie 1 (wijziging Awgb) is tevens instemming nodig van de minister van BZK. Ook indien u kiest voor optie 2 (adviesaanvraag) wordt het vervolg vormgegeven in afstemming met BZK.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t.

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

Middelbaar Beroeps
Onderwijs

Van

1 - Persoo...

1 - Persoonsge...

Datum

16 februari 2023

Referentie

35727003

Bijlagen

2

Monitoring Regeling ongebruikte leermiddelen MBO

Aanleiding

- In uw brief van 15 november 2022 (**bijlage 1**) heeft u de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitvoering van een tweetal moties over ongebruikte leermiddelen (motie van de leden Özdil en Kuik over het stimuleren van instellingen om ongebruikte leermiddelen van studenten terug te nemen en motie van de leden El Yassini en Kwint over het verplichten van scholen om lesmaterialen of boeken die niet ter ondersteuning van de les zijn gebruikt terug te kopen).
- In deze brief heeft u aangegeven dat u voor 1 maart 2023 verbetering van de mbo-instellingen verwacht ten aanzien van ongebruikte leermiddelen. Dat betekent dat elke instelling een regeling heeft en afspraken met de studentenraad heeft gemaakt over de communicatie over de regeling richting studenten.
- Vervolgens heeft u voor het kerstreces een brief aan alle mbo-instellingen ondertekend, waarin u hen oproept voor 1 maart 2023 afspraken te maken met de studentenraad over de communicatie van de regeling ongebruikte leermiddelen (**bijlage 2**). Daarnaast roept u instellingen op om kritisch naar de leermiddelenlijsten te kijken.
- De ondertekende brief is per abuis pas op 16 januari jl. door de directie mbo opgehaald om digitaal te verzenden naar de instellingen. Vervolgens is de brief wel gearchiveerd, maar door een administratieve fout niet naar de instellingen verzonden. Na signalen vanuit verschillende instellingen dat zij de brief niet hadden ontvangen, is de brief alsnog op 6 februari jl. verstuurd aan alle instellingen.
- In deze nota treft u een voorstel aan voor de stappen die we de komende periode willen zetten in vervolg op de brief aan de instellingen.

Geadviseerd besluit

- Instemmen met onderstaand voorstel voor vervolgstappen.

Kernpunten

- Vanwege de late verzending van de brief op 6 februari jl. is de deadline van 1 maart a.s. voor de instellingen vrij krap om afspraken te maken met de studentenraad over de communicatie van de regeling ongebruikte leermiddelen.
- Daarnaast heeft de MBO Raad zorgen geuit over het voornemen om het effect van de ingezette maatregelen op korte termijn te monitoren onder studenten. Enerzijds omdat communicatie niet altijd meteen tot bekendheid onder studenten leidt en anderzijds omdat instellingen tijd

nodig hebben om aan de leermiddelenlijst te werken. Ook heeft de MBO Raad twijfels bij de betrouwbaarheid van de studentenmonitor van JOBmbo ten aanzien van ongebruikte leermiddelen.

- Aan de andere kant spelen de problemen ten aanzien van ongebruikte leermiddelen al lange tijd en zijn scholen hiermee bekend. Ook is er vanuit de Tweede Kamer druk om hier snel iets aan te doen, eventueel door scholen wettelijk te verplichten om ongebruikte leermiddelen terug te kopen.
- Om die reden wordt voorgesteld om op korte termijn te inventariseren of scholen de gevraagde acties hebben uitgevoerd en hierop te acteren indien dit niet het geval is. Daarmee hopen we een zichtbare verbetering te realiseren voor het einde van dit studiejaar. Daarnaast is het wenselijk om meer structureel onder studenten te monitoren of de problemen ten aanzien van ongebruikte leermiddelen afnemen.
- Concreet stellen we de volgende stappen voor:
  1. Begin april wordt bij de mbo-instellingen en de studentenraden uitgevraagd:
    - Of en welke afspraken zijn gemaakt tussen instelling en studentenraad over de (communicatie van de) regeling.
    - Waar de instelling de regeling heeft gepubliceerd en op welke andere manieren de instelling de regeling onder de aandacht brengt bij studenten.
    - Welke andere maatregelen de instelling heeft genomen om onvrede over ongebruikte leermiddelen terug te dringen.Indien uit deze rondvraag blijkt dat er instellingen zijn die nog geen afspraken hebben gemaakt met de studentenraad en/of onvoldoende hebben ingezet op verbetering van de communicatie, dan worden zij hierop aangesproken.
U wordt geadviseerd om de Tweede Kamer in april te informeren over de uitkomst van de rondvraag bij de instellingen en studentenraden en over de vervolgstappen die u wilt zetten.
  2. Op redelijk korte termijn, bij voorkeur voor de zomer, wordt onder mbo-studenten gepeild of zij te maken hebben met ongebruikte leermiddelen en of zij bekend zijn met de regeling. De reden om dit rond de zomer te peilen en niet direct in april is dat het wat tijd kan kosten voordat de communicatie door de instellingen over de regeling tot bekendheid bij studenten leidt. Een snelle peiling in april geeft daarom mogelijk geen betrouwbaar beeld. We gaan met de MBO Raad en JOBmbo in gesprek om dit onderzoek gezamenlijk vorm te geven. Hiermee wordt inzichtelijk of de inspanningen van de instellingen al effect sorteren.
  3. Daarnaast wordt in het vervolg jaarlijks bij mbo-studenten uitgevraagd of zij problemen hebben met ongebruikte leermiddelen, waarmee een betrouwbaarder beeld ontstaat. Met de MBO Raad en JOBmbo wordt bezien hoe de bestaande monitoring op dit punt kan worden verbeterd.
- Mocht blijken dat de signalen niet afnemen en scholen zich onvoldoende inzetten, dan kunt u overwegen om alsnog over te gaan tot het verplicht stellen van middels wet- en regelgeving. Wij zullen u informeren over de uitkomst van bovenstaande stappen.

Toelichting

Context

- Ongebruikte leermiddelen zijn een blijvend probleem in het mbo. Veel studenten geven aan leermiddelen aan te schaffen die vervolgens niet gebruikt worden. Tevens geven veel studenten aan dat de regeling ongebruikte leermiddelen -die elke instelling moet hebben- hen onbekend is.

Krachtenveld

- JOBmbo acteert veel op dit onderwerp. Zij doen regelmatig onderzoek naar ongebruikte leermiddelen. In september 2022 was hun onderzoek aanleiding tot (hernieuwde) aandacht voor ongebruikte leermiddelen, onder meer in het debat met de Kamer over het mbo.
- De MBO Raad erkent dat ongebruikte leermiddelen nog een probleem zijn. Wel zien zij een minder groot probleem dan JOBmbo en (een aantal) politieke partijen. Instellingen leveren volgens hen al veel inspanningen om ongebruikte leermiddelen te voorkomen en een goede regeling hiervoor te hebben.
- Het onderwerp staat politiek hoog op de agenda bij diverse partijen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t.

Bijlagen

1. Brief van MOCW aan TK over stand van zaken schoolkosten in het mbo en toelichting inzet carrièreperspectief, 15 november 2022.
2. Brief van MOCW aan cvb's van mbo-instellingen over de regeling ongebruikte leermiddelen, 6 februari 2023.

redacted on: Monday, June 26, 2023

- Redaction (6 redactions)

---

1 Privilege / Exemption reason used:

1 -- "Persoonsgegevens" (6 instances)

Redacted pages:

Page 1, Persoonsgegevens, 2 instances

Page 5, Persoonsgegevens, 2 instances

Page 9, Persoonsgegevens, 2 instances